

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Skolu un augstākās izglītības modernizācija Eiropā”

(2018/C 164/05)

Ziņotājs:	Csaba BORBOLY (RO/PPE), Hargitas žudeca padomes priekšsēdētājs
Atsauces dokumenti:	Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par atjauninātu ES augstākās izglītības programmu
	COM(2017) 247 final
	Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Skolu attīstība un izcila mācīšana – lielisks pamats dzīvei”
	COM(2017) 248 final
	Priekšlikums “Padomes ieteikums par absolventu apzināšanu”
	COM(2017) 249 final

I. IETEIKUMI GROZĪJUMIEM

1. grozījums

Priekšlikums “Padomes ieteikums par absolventu apzināšanu”

1. apsvērumš

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Absolventu nodarbināmība pēc izglītības un apmācības beigšanas ir svarīgs jautājums daudzās dalībvalstīs, jo īpaši tāpēc, ka augstskolas nesēn pabeigušo absolventu nodarbinātības līmenis Savienībā pēc 2008. gada finanšu krīzes vēl nav pilnībā atgriezies iepriekšējā līmenī un profesionālās izglītības un apmācības programmu absolventu nodarbinātības stāvoklis dalībvalstīs atšķiras.	Absolventu nodarbināmība pēc izglītības un apmācības beigšanas ir svarīgs jautājums daudzās dalībvalstīs, jo īpaši tāpēc, ka augstskolas nesēn pabeigušo absolventu nodarbinātības līmenis Savienībā pēc 2008. gada finanšu krīzes vēl nav pilnībā atgriezies iepriekšējā līmenī un profesionālās izglītības un apmācības programmu absolventu nodarbinātības stāvoklis dalībvalstīs un reģionos atšķiras un nereti ir atkarīgs no ģeogrāfiskās atrašanās vietas. Būtu jāņem vērā arī īpašie apstākļi tālākajos reģionos, jo tieši tajos bezdarba līmenis ir viens no visaugstākajiem Eiropā.

Pamatojums

Ir svarīgi ņemt vērā atšķirības ne tikai valstu līmenī, bet arī reģionālās atšķirības.

2. grozījums

Priekšlikums "Padomes ieteikums par absolventu apzināšanu"

6. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Lai gan daudzas dalībvalstis šobrīd izstrādā sistēmas, lai varētu sekot līdzi absolventu gaitām, zināšanu un labas prakses apmaiņa un savstarpēja mācīšanās ir ierobežota.	Lai gan daudzas dalībvalstis un reģionālās un vietējās pašvaldības šobrīd izstrādā sistēmas, lai varētu sekot līdzi absolventu gaitām, zināšanu un labas prakses apmaiņa un savstarpēja mācīšanās ir ierobežota.

Pamatojums

Sistēmas, kas ļauj sekot līdzi absolventu gaitām, šobrīd izstrādā ne tikai dalībvalstis, bet arī dažas reģionālās un vietējās pašvaldības, lai sekmētu nodarbinātību noteiktā teritorijā un/vai reģionā.

3. grozījums

Priekšlikums "Padomes ieteikums par absolventu apzināšanu"

9. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Dalībvalstis ir aicinājušas rīkoties Savienības līmenī, lai uzlabotu informācijas plūsmu par nodarbināmību, prasmju neatbilstību un darba tirgus vajadzībām. Jo īpaši Padomes un Komisijas 2015. gada kopīgajā ziņojumā par stratēģiskas sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (ET 2020) īstenošanu ierosināts sekmēt augstākās izglītības nozīmīgumu darba tirgū un sabiedrībā, tostarp ar labākām zināšanām un prognozēm par darba tirgus vajadzībām un rezultātiem, piemēram, sekojot līdzi absolventu karjerām.	Dalībvalstis ir aicinājušas rīkoties Savienības līmenī, lai uzlabotu informācijas plūsmu par nodarbināmību, prasmju neatbilstību un darba tirgus vajadzībām vissīkākajā iespējamā dalījuma līmenī . Jo īpaši Padomes un Komisijas 2015. gada kopīgajā ziņojumā par stratēģiskas sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (ET 2020) īstenošanu ierosināts sekmēt augstākās izglītības nozīmīgumu darba tirgū un sabiedrībā, tostarp ar labākām zināšanām un prognozēm par darba tirgus vajadzībām un rezultātiem, piemēram, sekojot līdzi absolventu karjerām.

Pamatojums

Vissīkākais iespējamais dalījuma līmenis ļaus īstenot precīzāk pielāgotas rīcībpolitikas, kas atbilst apzinātajām vajadzībām.

4. grozījums

Priekšlikums "Padomes ieteikums par absolventu apzināšanu"

10. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Rīgas 2015. gada secinājumos, kuros izklāstīts jauns vidējā termiņā sasniedzams rezultātu kopums profesionālās izglītības un apmācības jomā laikposmam no 2015. līdz 2020. gadam, dalībvalstis arī apņēmas izveidot pastāvīgus informācijas un atgriezeniskās saites mehānismus, izmantojot, piemēram, šādus pasākumus: izmantot datus par PIA absolventu nodarbināmību un datu kopumu par mācībām, ienākšanu darba tirgū un karjeru, kā arī uzlabot valsts līmeņa dalībnieku spējas izmantot datus par absolventiem, lai mācību programmas, profesionālos profilus un PIA kvalifikāciju saturu pielāgotu jaunām ekonomikas un tehniskajām prasībām.	Rīgas 2015. gada secinājumos, kuros izklāstīts jauns vidējā termiņā sasniedzams rezultātu kopums profesionālās izglītības un apmācības jomā laikposmam no 2015. līdz 2020. gadam, dalībvalstis arī apņēmas izveidot pastāvīgus informācijas un atgriezeniskās saites mehānismus, izmantojot, piemēram, šādus pasākumus: izmantot datus par PIA absolventu nodarbināmību un datu kopumu par mācībām, ienākšanu darba tirgū un karjeru, kā arī uzlabot valsts, reģionālā un vietējā līmeņa dalībnieku spējas izmantot datus par absolventiem, lai mācību programmas, profesionālos profilus un PIA kvalifikāciju saturu pielāgotu jaunām ekonomikas un tehniskajām prasībām.

Pamatojums

Patlaban izglītības un darba tirgus jomā svarīga nozīme ir arī reģionālā un vietējā līmeņa dalībniekiem.

5. grozījums

Priekšlikums "Padomes ieteikums par absolventu apzināšanu"

1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
a) attiecīgo administratīvo datu vākšanu no izglītības, nodokļu un sociālās apdrošināšanas datubāzēm;	a) attiecīgo administratīvo datu vākšanu no izglītības, nodokļu un sociālās apdrošināšanas datubāzēm tā, lai vietējām un reģionālajām pašvaldībām neradītu papildu finansiālo slogu;

Pamatojums

Pasākumā ietvertie jaunie administratīvie uzdevumi nedrīkst prasīt resursu palielinājumu tādā apmērā, kas pārsniedz paredzamo rezultātu sasniegšanai nepieciešamo.

6. grozījums

Priekšlikums "Padomes ieteikums par absolventu apzināšanu"

1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
c) iespēju publiskajām iestādēm, ievērojot anonimitāti, savienot datus no dažādiem avotiem, lai veidotu visaptverošu priekšstatu par absolventu rezultātiem;	c) iespēju publiskajām iestādēm, ievērojot anonimitāti, gan valsts iekšienē, gan pāri robežām savienot datus no dažādiem avotiem, lai veidotu visaptverošu priekšstatu par absolventu rezultātiem;

Pamatojums

Lai veidotu visaptverošu priekšstatu par absolventu rezultātiem, ir vajadzīga piekļuve datiem arī aiz atsevišķas dalībvalsts robežām, jo izglītojamie kļūst arvien mobilāki.

7. grozījums

Priekšlikums "Padomes ieteikums par absolventu apzināšanu"

2. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>vākt datus, kas ietver:</p> <p>a) šādus kvantitatīvus datus:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) sociālbioģrāfiska un sociāleconomiska informācija, ii) mācību intensitāte, iii) mācību metode, iv) kvalifikācija(-s), v) saņemtie kredītpunkti, vi) mācību joma, vii) pāreja uz darba tirgu vai turpmāku izglītību un apmācību, viii) ienākumi, ix) līguma veids, x) nodarbinātības statuss, xi) profesija, profesionālais statuss un/vai darbība, xii) ģeogrāfiskā un/vai nozaru mobilitāte; <p>b) šādus kvalitatīvus datus:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) mācību atbilstība nodarbinātībai, ii) līdzdalība brīvprātīgajā darbā vai pilsoniskās līdzdalības aktivitātēs, iii) karjeras virzība un gandarījums, iv) viedoklis par saņemtās izglītības un apmācības kvalitāti un atbilstību; 	<p>vissīkākajā iespējamā dalījuma līmenī vākt datus, kas ietver:</p> <p>a) šādus kvantitatīvus datus:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) sociālbioģrāfiska un sociāleconomiska informācija, ii) mācību intensitāte, iii) mācību metode, iv) kvalifikācija(-as), v) saņemtie kredītpunkti, vi) mācību joma, vii) pāreja uz darba tirgu vai turpmāku izglītību un apmācību, viii) ienākumi, ix) līguma veids, x) nodarbinātības statuss, xi) profesija, profesionālais statuss un/vai darbība, xii) ģeogrāfiskā un/vai nozaru mobilitāte; <p>b) šādus kvalitatīvus datus:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) mācību atbilstība nodarbinātībai, ii) līdzdalība brīvprātīgajā darbā vai pilsoniskās līdzdalības aktivitātēs, iii) karjeras virzība un gandarījums, iv) viedoklis par saņemtās izglītības un apmācības kvalitāti un atbilstību;

Pamatojums

Vissīkākais iespējamais dalījuma līmenis ļaus labāk izprast risināmās problēmas.

8. grozījums

Priekšlikums "Padomes ieteikums par absolventu apzināšanu"

3. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>Horizontāli absolventu apsekojumi</p> <p>3. veicināt lielu skaitu reprezentatīvu un nepārtrauktu atbilžu horizontālos absolventu apsekojumos, tostarp apzinot arī absolventus, kuri ir migrējuši izglītības un apmācības nolūkos vai pēc izglītības un apmācības pabeigšanas;</p>	<p>Horizontāli absolventu apsekojumi</p> <p>3. veicināt lielu skaitu reprezentatīvu un nepārtrauktu atbilžu horizontālos absolventu apsekojumos, tostarp apzinot arī absolventus, kuri ir migrējuši izglītības un apmācības nolūkos vai pēc izglītības un apmācības pabeigšanas, kā arī tos absolventus, kuri pēc jebkura augstākās izglītības vai profesionālās apmācības līmeņa pabeigšanas citā dalībvalstī vai jebkurā trešā valstī, it īpaši tādā, kas robežojas ar ES valstīm, atgriezušies atpakaļ;</p>

Pamatojums

Savstarpēji arvien vairāk saistītā ES darba tirgū un ņemot vērā izglītojamo lielo mobilitāti, visu dalībvalstu izglītības sistēmu mērķis ir uzlabot prasmju apguvi un paaugstināt nodarbināmību. Tāpēc absolventu apzināšana jāveic pāri valstu robežām.

9. grozījums

Priekšlikums "Padomes ieteikums par absolventu apzināšanu"

5. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>e) sniegt ieguldījumu politikas veidošanā gan valsts, gan Savienības līmenī;</p>	<p>e) sniegt ieguldījumu politikas veidošanā gan valsts, gan reģionālajā, vietējā un Savienības līmenī;</p>

Pamatojums

Vietējās un reģionālās pašvaldības ir svarīgi izglītības un darba tirgus jomā veikto pasākumu dalībnieki.

10. grozījums

Priekšlikums "Padomes ieteikums par absolventu apzināšanu"

9. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
sniegt atbalstu spēju veidošanai profesionālās izglītības un apmācības jomā atbilstoši vajadzībām, lai izveidotu absolventu apzināšanas sistēmas, pamatojoties uz labas prakses piemēriem, kas noteikti, apzinot visas pašreizējās dalībvalstu shēmas, un veicināt sadarbību starp iestādēm, profesionālās izglītības un apmācības sniedzējiem un orientācijas pakalpojumu sniedzējiem attiecībā uz absolventu apzināšanas datu izmantošanu;	sniegt atbalstu spēju veidošanai profesionālās izglītības un apmācības jomā atbilstoši vajadzībām, lai izveidotu absolventu apzināšanas sistēmas, pamatojoties uz labas prakses piemēriem, kas noteikti, apzinot visas pašreizējās dalībvalstu shēmas attiecīgi valsts, reģionālā un/vai vietējā līmenī , un veicināt sadarbību starp dažādām iestādēm, profesionālās izglītības un apmācības sniedzējiem un orientācijas pakalpojumu sniedzējiem attiecībā uz absolventu apzināšanas datu izmantošanu;

Pamatojums

Ir pienācīgi jāatzīst katras dalībvalsts dažādo iestāžu pildītās funkcijas.

11. grozījums

Priekšlikums "Padomes ieteikums par absolventu apzināšanu"

11. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
nodrošināt, lai apkopotie dati un saistītā analīze ir pieejami izmantošanai dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, tostarp, izmantojot esošos ES instrumentus tiešsaistē;	nodrošināt, lai apkopotie dati un saistītā analīze ir pieejami izmantošanai dalībvalstīm un vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kā arī ieinteresētajām personām, ja tiek nodrošināta personas datu aizsardzība, no vienas puses, un ir pamatoti sniegt šādu piekļuvi sabiedrības interešu, politikas plānošanas vai pētniecības mērķu īstenošanai, no otras puses , tostarp, izmantojot esošos ES instrumentus tiešsaistē;

Pamatojums

Bez šaubām, jānodrošina, ka reģionālajām un vietējām pašvaldībām ir piekļuve šādiem datiem, tomēr ieinteresēto pušu loku nepieciešams ierobežot, pamatojoties uz izmantošanas mērķi.

II. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. uzskata, ka Komisijas priekšlikums Padomes ieteikumam ir atzinīgi vērtējams, taču nepietiekams pirmais solis attiecībā uz Eiropas mēroga sadarbību, jo izšķiroša nozīme ir salīdzināmai informācijai par absolventu nodarbinātību un bezdarbu visā Eiropas Savienībā, arī lai spētu risināt intelektuālā darbaspēka emigrācijas problēmu Eiropas reģionu iekšienē un to starpā. Šādas informācijas pieejamība ļautu Komisijai formulēt arī ieteikumus politikas jomā vienveidīgi kā daļu no globālas pieejas;

2. atzinīgi vērtē to, ka Eiropas Komisija turpina pievērst īpašu uzmanību izglītības attīstības jautājumiem, jo izglītība Eiropā ir vēsturisks sasniegums un viens no vissvarīgākajiem instrumentiem, kas saistīts ar dalībvalstu un reģionu konkurētspēju, vienlīdzīgām iespējām, sociālo mobilitāti un Eiropas pilsonību;

3. pauž atbalstu Komisijai šajā procesā, kas, pilnībā ievērojot dalībvalstu atbildību par mācību programmu saturu un izglītības sistēmas veidošanu, varētu uzlabot Eiropas izglītības, apmācības un augstākās izglītības dažādo sistēmu saderību un sadarbību; šajā sakarā uzskata, ka ierosinātais pasākums, kā tas ir pašlaik formulēts, nerada šaubas par subsidiaritātes principa ievērošanu, un uzsver, ka ir jāievēro proporcionālītātes princips, lai nodrošinātu, ka netiek radīts nekāds jauns finansiālais vai administratīvais slogs;

4. atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumā minēto, proti, ja katram jauniešam patiešām radītu iespēju apgūt visu pamatprasmju klāstu, tas būtu svarīgs solis ceļā uz vienlīdzīgām iespējām Eiropas Savienības pilsoņiem; šāds priekšlikums pirmo reizi izteikts Eiropas Reģionu komitejas atzinumā "Eiropas sadarbība jaunatnes jomā (2010–2018)";

5. uzsver, ka piekļuve izglītības iespējām nedrīkst būt atkarīga no ģimenes ienākumiem, izglītojamā izcelsmes un valodas un ka Eiropas skolu un augstākās izglītības sistēmu centrā jābūt vienlīdzībai, kas ļautu visiem ES pilsoņiem pilnībā attīstīt savu potenciālu; Komiteja atzinīgi vērtē to, ka Komisija atzīst nozīmi, kāda ir lielākiem ieguldījumiem izglītībā un apmācībā, tostarp priekšlaicīgi skolas un augstskolas mācības pārtraukumu īpatsvara samazināšanā, lai vietējās un reģionālās pašvaldības varētu nodrošināt visiem iedzīvotājiem tiesības uz izglītību un šajā nolūkā novērstu ekonomiskos šķēršļus, kas apgrūtina izglītības virziena izvēli, bet jo īpaši mācību procesa uzsākšanu;

6. uzsver, ka pilsoņu universitātes ideju var īstenot tikai tad, ja, veidojot ES un dalībvalstu augstākās izglītības programmu, to atbilstoši un patiešām saskaņo ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām; aicina Eiropas Komisiju dot jaunu impulsu Boloņas procesam un veikt nepieciešamos pasākumus atsevišķās jomās, piemēram, diplomu un profesionālās kvalifikācijas – arī doktora un zinātnisko grādu – ātrā vai pat automātiskā atzīšanā un pielīdzināšanā;

7. uzskata, ka digitalizācija paver iespēju risināt dažādas problēmas, ar kurām saskaras izglītības sistēma, un ir arī viens no tās modernizācijas pamatelementiem. Cita starpā tā var veicināt

— individualizētāku un iekļaujošāku mācību procesu, it īpaši jauktu spēju klasēs,

— tālmācību, piemēram, lai sasniegtu izolētus vai tālākos reģionus, vai grūtāk pieejamas iedzīvotāju grupas,

— apmācāmās personas sekmju pārredzamību, novērtējuma atvieglošanu mācībspēkiem un administratīvā sloga samazināšanu;

8. uzsver, ka attiecībā uz izglītības un augstākās izglītības modernizēšanu ir svarīgi ne vien apspriest tās mērķus, bet īpaši jāņem vērā, ka patlaban tiek plānoti ES fondi nākamajam plānošanas periodam; tāpēc īpaši jāatbalsta projekti un pasākumi, kas virzīti uz apmācības programmu un skolu un augstākās izglītības iestāžu infrastruktūras attīstību mazāk attīstītajos reģionos laikposmā pēc 2020. gada;

9. vērs uzmanību uz to, ka vienlīdzīgas iespējas attiecībā uz piekļuvi augstākajai izglītībai varēs nodrošināt labāk – cita starpā arī studentiem, kuri nāk no mazāk attīstītiem, nomaļiem vai tālākiem reģioniem vai mazākumkopienām –, ja šādām grupām pieejamā un no publiskiem līdzekļiem finansētā izglītība būs efektīva, rezultatīva un iekļaujoša;

10. uzsver, ka iespēja ceļot un kultūras apmaiņa Eiropas Savienībā (piemēram, izmantojot *Erasmus* programmu) var bagātināt studentu mācību pieredzi un veicināt ES pilsonības apziņu; šajā saistībā atgādina, ka ir svarīgi nodrošināt vienlīdzīgas iespējas mobilitātes jomā, lai mobilitāte ar vienādiem nosacījumiem būtu pieejama visiem jauniešiem neatkarīgi no viņu dzīvesvietas;

11. uzskata, ka būtu lietderīgi atbalstīt tādu papildu apmācības sistēmu un citu otrās iespējas izglītības programmu ieviešanu, kuru mērķis ir atvieglot pāreju no kāda izglītības līmeņa uz augstāku izglītības līmeni, attiecīgi veicinot labas prakses apmaiņu šajā jomā;

12. ierosina pārskatīt priekšlikumu augstākās izglītības iestāžu finansēšanu vairāk orientēt uz rezultātiem, lai pienācīgi ņemtu vērā īpašās problēmas, ar ko saskaras reģionālās un vietējās nozīmes augstskolas un jo īpaši mazākumtautībām paredzētās augstākās izglītības iestādes ar mazāku skaitu studentu; šādas izglītības izzušana radītu ievērojamu kaitējumu sabiedrībai, kultūrai un ekonomikai;

13. vērš uzmanību uz to, ka, ievērojot kvalitātes prasības, jāveic turpmāki pasākumi augstākās izglītības internacionalizācijai, īpaši saistībā ar kopīgiem Eiropas un starptautiskajiem diplomiem, apmaiņas un mobilitātes programmām un *Erasmus* programmas izvēšanu, to attiecinot uz pievienošanās procesā iesaistītajām valstīm un kaimiņos esošām trešām valstīm;

14. norāda, ka šobrīd līdzekļi, kas ir pieejami to izglītības un profesionālās apmācības sistēmu līmeņu internacionalizācijai, kuri ir zemāki par augstākās izglītības līmeni, nav pietiekami, un tāpēc uzskata, ka šajā nolūkā sistemātiski jāmobilizē jauni ES, dalībvalstu, kā arī vietējie un reģionālie resursi;

15. tā kā pašreizējā augstākās izglītības un profesionālās apmācības sistēmā absolventu sagatavotība, prasmes un kvalifikācija nereti neatbilst darba tirgus vajadzībām un nodarbināmības prasībām, ierosina izmēģināt augstākajā izglītībā ieviest vajadzībām pielāgotus mācību kursus, piemēram, paredzēt, ka students vienlaikus var brīvi izvēlēties priekšmetus arī vairākās augstskolās un ka iesaistās un konsultācijas sniedz visas attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp vietējie darba devēji. Kad studenti šādu kursu ir pabeiguši, viņiem var piešķirt tādus pašus kredītpunktus, kādus iegūst par parastu augstākās izglītības kursu;

16. atbalsta to, ka tiek veicināta duālās mācīšanās sistēma, kas saikni starp izglītības un profesionālās apmācības piedāvājumu un attiecīgo teritoriju sekmē, ņemot vērā konkrētās vietējā darba tirgus vajadzības, kā arī izmantojot organizatoriskos modeļus, kas nodrošina valsts un privātā sektora dalībnieku līdzatbildību par kopīgo mērķu sasniegšanu. Komiteja atbalsta priekšlikumu par to, ka jāatbalsta mācīšanās darbavietā, piemēram, stažēšanās vai mācību prakse, jo tas dod iespēju pilnveidot uz pieprasījuma tirgu vērstas prasmes;

17. uzskata: lai augstākās izglītības sistēma būtu elastīga, patiešām jāizvērs īsu studiju iespējas, arī tādēļ, lai profesionālo organizāciju un palātu iekšējā apmācība un profesionālās kvalifikācijas celšana atbilstu augstākajai izglītībai, šādām mācībām, iespējams, vismaz daļēji un atbilstoši attiecīgajām kvalitātes prasībām aizstājot vienu vai vairāku studiju priekšmetu apguvi augstskolā;

18. uzsver, ka, popularizējot profesionālos kursus tehniskajos institūtos un universitātēs, jāpastiprina profesionālā apmācība augstākajā izglītībā;

19. uzskata, ka saskaņā ar *universitas* ideju ir jānodrošina augstskolu lekciju un jo īpaši tiešsaistes kursu publiska pieejamība, vienlaikus ievērojot augstskolu autonomiju;

20. pauž bažas: lai gan Eiropas augstskolās tiek veikti svarīgi pētījumi programmas "Apvārsnis 2020" ietvaros vai ar dalībvalstu publisko finansējumu, to rezultāti ļoti daudzos gadījumos nav pieejami bez maksas vai vismaz praktizējošiem profesionāļiem, pasniedzējiem, kas nestrādā augstākās izglītības sistēmā, vai citiem interesentiem; tas ievērojami mazina Eiropas pētniecības un izstrādes sistēmas efektivitāti un vienlaikus ierobežo pasniedzēju un izglītības sistēmas dalībnieku, kuru rīcībā nav pietiekamu resursu, piekļuvi jaunākajiem pētniecības rezultātiem;

21. piekrīt, ka skolotāju un pasniedzēju, kas strādā izglītības, apmācības un augstākās izglītības sistēmā, pedagoģiskā, psiholoģiskā un metodoloģiskā sagatavošana ir pamatnosacījums sekmīgai izglītošanai nākotnē, tāpēc šajā jomā, kura dinamiski attīstās, ļoti nepieciešama ir apmaiņa ar paraugpraksi, ko attiecīgie dalībnieki varētu iepazīt un apgūt, pateicoties programmas *Erasmus* piedāvātajām mobilitātes iespējām, un atbalsts kopīgiem inovatīviem projektiem, tostarp arī iniciatīvām, kuras skar skolotāju un pasniedzēju apmācībā un profesionālās kvalifikācijas celšanā iesaistītā personāla izglītības saturu un mācību programmas; turklāt attiecīgajiem dalībniekiem paredzēti tehnisko prasmju atjaunošanas kursi – it sevišķi dažos reģionos – varētu paaugstināt mācīšanās kvalitāti un attiecīgi samazināt atšķirības, kas starp reģioniem un dalībvalstīm vēl aizvien pastāv sasniegumu ziņā;

22. pauž bažas, ka sakarā ar *Brexit* var tikt skartas to absolventu, studentu un skolēnu tiesības, kas mācās Apvienotajā Karalistē, un šīs bažas ir saistītas ne tikai ar to, ka Apvienotās Karalistes izglītības politika attiecībā uz minētajām personām var mainīties, bet arī ar neskaidrību par viņu mācību, kvalifikācijas, diplomu atzīšanu un pielīdzināšanu dalībvalstīs; tā kā šādi riski skar visas dalībvalstis, var būt pamatoti paredzēt kopēju ES līmeņa rīcību;

23. aicina Komisiju, neskarot savstarpības principu, cik vien iespējams mazināt papildu kaitējumu, kas saistīts ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no ES (piemēram, iespēju, ka samazināsies līdzšinējā pastāvīgā un izcilā sadarbība ar Apvienotās Karalistes augstākās izglītības, pētniecības un izstrādes iestādēm) arī tad, ja tas nozīmē samērīgu papildu slogu budžetam;

24. vērš uzmanību uz to, ka dažos mazāk attīstītos reģionos var izveidoties negatīva demogrāfijas un izglītības spirāle, jo abi minētie procesi viens otru pastiprina; tas varētu vēl vairāk mazināt šādu reģionu konkurētspēju un izraisīt izglītības sistēmas tālāku pasliktināšanos; tāpēc Komiteja prasa izstrādāt tādas stratēģiskus risinājumus, kuri ļautu uzlabot skolēnu un studentu mobilitāti un vienlaikus sekmētu iespējas atgriezties izcelsmes reģionā;

25. uzskata, ka ir pats pēdējais laiks veikt ievērojamus ieguldījumus izglītības infrastruktūrā gan attīstītajos, gan mazāk attīstītajos reģionos, saskaņotus ieguldījumus vienmēr pielāgojot konkrētajām teritoriālajām īpatnībām. Tāpēc īpaši svarīgi ir pastiprināt Eiropas Investīciju bankas un ES fondu atbalstu reģionālajām iniciatīvām, kuru mērķis ir izglītības attīstība;

26. brīdina: ja augstākās izglītības, apmācības un publiskās izglītības sistēmas tiek pakārtotas efektivitātes, tiešas konkurētspējas un ātras vai pat tūlītējas nodarbināmības prasībām, var būt apdraudēta tādu profesiju un zinātnes nozaru pastāvēšana, kurās gan vajadzīgs ļoti neliels skaits absolventu, tomēr vidējā un ilgtermiņā šādu profesiju un nozaru zudums radītu neapreķināmu kaitējumu Eiropas kultūrai, mākslai, augsta līmeņa zinātnei un vietējai zinātībai;

27. uzsver, ka attiecībā uz izglītības, apmācības un, attiecīgā gadījumā, augstākās izglītības iestādēm, kuras darbojas nacionālo vai etnisko minoritāšu valodā, jācenšas paplašināt mazākumtautību studentu piekļuvi izglītībai, kā arī jānodrošina sistēmas, kas sekmē to, lai absolventiem, kuri pārstāv mazākumtautības vai ir ES iekšējie migranti, iespējas turpināt izglītību vai atrast darbu būtu tādas pašas kā pārējiem absolventiem;

28. atzīst, ka vairākās dalībvalstīs reliģiskās izglītības iestādes, tāpat kā tās izglītības, apmācības un augstākās izglītības iestādes, ko uztur baznīca vai reliģiskās organizācijas, dod ieguldījumu Eiropas izglītības un augstākās izglītības jomā, tāpēc pret tām nedrīkst būt nekādas diskriminācijas, līdzīgi kā pret jebkuru izglītības iestādi, kamēr vien tiek īstenota valsts izglītības programma. Vienlaikus uzsver, ka laicīgā izglītība un dažādu reliģiju un uzskatu respektēšana ir Eiropas integrācijas stūrakmeņi;

29. uzskata, ka bēgļu, patvēruma meklētāju un līdzīgos apstākļos esošu cilvēku lietās un migrācijas situācijas risināšanā viens no galvenajiem jautājumiem ir attiecīgo personu kvalifikāciju, prasmju un diplomu atzīšana vai attiecīgā gadījumā – diplomu pielīdzināšana, jo bez tā nevar runāt par patiesu integrāciju ne izglītībā, ne darba tirgū; tāpēc atkārtoti aicina sniegt dalībvalstīm atbalstu to centienos nodrošināt piekļuvi prasmju apzināšanai, valodas apguvei, kvalifikācijas paaugstināšanai un citiem pasākumiem, kas sekmē integrāciju darba dzīvē un sabiedrībā. Būtu jānodrošina, lai cilvēkiem, kas ieguvuši izglītību/kvalifikāciju savā izcelsmes valstī, būtu iespēja nekavējoties veikt savu prasmju novērtējumu⁽¹⁾. Uzskata, ka būtu jāapspriežas ar attiecīgajām reģionālajām un vietējām pašvaldībām par kopīgu, efektīvu stāvokļa pārvaldību, ievērojot integrācijas, vienlīdzīgu iespēju un cilvēktiesību mērķus;

30. aicina izskatīt iespējas pilnveidot fizisko audzināšanu un veselības zinību apguvi izglītības sistēmā, pievēršot īpašu uzmanību pamatizglītībai un ārpusskolas programmu atbalstam. Pieejai attiecībā uz veselības mācību vajadzētu būt visaptverošai, un tajā vajadzētu iekļaut gan fiziskās, gan garīgās labsajūtas jautājumus, lai novērstu seksuālu uzņēmīgos un vardarbību skolās;

⁽¹⁾ RK atzinums "Jaunā Prasmju programma Eiropai" (COR-2016-04094).

31. norāda, ka izglītībai un apmācībai būtu jāpopularizē iecietība un vērtības, uz kurām balstās ES, proti, cilvēka cieņas respektēšana, brīvība, demokrātija, vienlīdzība, tiesiskums un cilvēktiesību ievērošana, kā arī minoritātēm piederīgu cilvēku tiesību ievērošana, lai tādējādi mazinātu radikalizāciju, atstumšanu, ksenofobiju un dažāda veida ekstrēmisma izplatības draudus;

32. uzsver, ka, veicot saskaņotus pasākumus ar mērķi reāli mazināt atšķirības starp reģioniem, būtu jāsniedz pienācīga palīdzība dažiem mazāk attīstītiem reģioniem, lai tiem būtu iespējas modernizēt skolas un augstāko izglītību, vienlaikus turpinot profesionālās izglītības un apmācības attīstību; tādēļ īpaša uzmanība jāpievērš tam, ka dažos mazāk attīstītos reģionos darba tirgus galvenokārt ir pieejams tiem, kas ieguvuši profesionālu kvalifikāciju, un, ja profesionālā izglītība vairs nebūs viena no prioritātēm, attiecīgās teritorijas ekonomiskais un sociālais stāvoklis vēl vairāk pasliktināsies;

33. piekrīt Komisijas viedoklim, ka izglītības, apmācības un augstākās izglītības jomā daudzlīmeņu pārvaldības instrumentu izvērsšana un pamatotos gadījumos dalībvalsts iekšējā decentralizācija, kā arī atsevišķu reģionu – īpaši pierobežas reģionu vai reģionu ar tiem līdzīgām iezīmēm – savstarpējā sadarbība un partnerības ir piemērots veids, kā efektīvi plānot un īstenot izglītības un augstākās izglītības modernizāciju;

34. aicina Eiropas Komisiju, tai izstrādājot izglītības un augstākās izglītības attīstības un modernizācijas politiku, Eiropas Reģionu komiteju uzskatīt par partneri un konsultāciju gaitā, cik vien iespējams, apspriesties ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām, jo tās ir gan ieinteresētās puses, gan izglītības sistēmu atbalstītājas vai uzturētājas.

Briselē, 2017. gada 30. novembrī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Karl-Heinz LAMBERTZ